

Sobiesław Szybkowski
(Gdańsk)

Dokument sądu ziemskiego dobrzyńskiego
z 15 VI 1407 r. dotyczący rozgraniczenia
między Osiekiem a Wrzeszewem

Nieliczne informacje pochodzące z publikowanego tu źródła były już znane współczesnej literaturze przedmiotu. Stało się tak dzięki ks. Walentemu Załuskiemu, który w opublikowanym u schyłku XIX w. popularnym artykule o kościele parafialnym w Osieku w ziemi dobrzyńskiej oraz jego proboszczach podał jego krótkie streszczenie dotyczące uposażenia tamtejszej parafii łąką w Tadajewie przez niejakiego Jakusza¹. Nie korzystał on na pewno z żadnej z kopii, na których oparta została niniejsza edycja. Wiadomo jednak, że W. Załuski, proboszcz osiecki w latach 1892–1901, był również historykiem-amatorem i autorem kroniki swej parafii opartej na materiałach przechowywanych w jej archiwum². Zapewne właśnie z niego pochodziła kopia, z której zaczerpnął informacje. Z artykułu W. Załuskiego korzystał również Jan Pakulski, słusznie identyfikując donatora łąki w Tadajewie z późniejszym kasztelanem rypińskim Jakubem (Jakuszem) Świnką ze Strzyg, synem stolnika dobrzyńskiego Piotra Świnki (II)³. Dane pochodzące z popularnonaukowego tekstu z końca XIX stulecia wykorzystała również Beata Możejko w swej monografii

---

¹ W. Załuski, *Kościół osiecki pod Brodnicą i proboszczowie osieccy*, „Przegląd Katolicki” 1896, t. XXXIV, s. 482.

² Ks. M.M. Grzybowski, *Kościół parafialny na przestrzeni dziejów. Wyposażenie, życie religijne, duchowieństwo, cudowny obraz św. Rodziny*, w: *Osiek Rypiński. Dzieje parafii i gminy*, Osiek Rypiński–Toruń 1994, s. 76.

³ J. Pakulski, *Wieś i parafia w Polsce przedrozbiorowej. Stosunki własnościowe i społeczno-gospodarcze*, w: *Osiek Rypiński*, s. 15, 16, 19.

poświęconej genealogii, działalności i uposażeniu dobrzyńskiej gałęzi rodu Świnków w średniowieczu⁴.

Dopiero jednak całościowy tekst publikowanego tu dokumentu pozwala jednoznacznie określić jego charakter⁵. Nie jest to bowiem, jak mogłoby się wydawać z lektury dotychczasowej literatury przedmiotu, prywatny dokument Jakuba Świnki ze Strzyg dotyczący nadania łąki w Tadajewie kościołowi parafialnego w Osieku. Jego wystawcami są bowiem sędzia ziemski dobrzyński Andrzej Słup z Cebryszewa (i Wierzbicka) oraz tamtejszy podsędek Mikołaj ze Złotopola. Chodzi tu zatem o dokument sądu ziemskiego dobrzyńskiego. Na jego mocy zostało potwierdzone rozgraniczenie Wrzeszewa, Osieka i Tadajewy w powiecie rypińskim dokonane przez arbitrów ustanowionych przez właścicieli wspomnianych wsi. Jedynie niejako przy okazji wspomniano tam o łące w Tadajewie, którą Jakub ze Strzyg nadał wiecejście plebanowi osieckiemu w nadziei uzyskania zbawienia dla siebie i swoich przodków (*in perpetuum propter salutem animae suae et suorum antecessorum plebano in Osiek assignavit et dedit*). W zamian za ową łąkę pleban osiecki miał co sobota odprawiać mszę w tej intencji (*pro quo missa debet legi singulis sabbathicis diebus de Beata Virgine Maria*). W odnośnym fragmencie źródła zastrzeżono również, że ani aktualny, ani późniejszy posiadacze Osieka nie będą mieli żadnych praw do przedmiotu nadania Jakuba (*ad quod pratum [...] nullam proprietatem habebit*).

Rozgraniczenie przeprowadzone przez arbitrów zostało w dokumencie przedstawione bardzo dokładnie. Dokonano go, odnosząc się do charakterystycznych punktów topograficznych: młynów, granic innych wsi, rzeki Rypienicy. Warto podkreślić, że szczegółowe rozgraniczenie dotyczyło nie tylko obszaru lądowego wsi, ale także prawa do użytkowania Rypienicy i niemających własnych nazw strug, które do niej wpadały. Zgodnie z istniejącym zwyczajem prawnym arbitrzy podczas swych czynności przy ustalaniu granic Osieka i Wrzeszewa odwołali się do świadectwa starców, którzy zostali przez nich w tej sprawie przesłuchani (*ex attestazione alias s w i a d e c t w a seniorum hominum idoneorum et bene probatorum*).

W publikowanym tu dokumencie jako dziedzic Osieka został wymieniony *nobilis* Piotr. Jest on identyczny z Piotrem Leblem (von

⁴ B. Możejko, *Ród Świnków na pograniczu polsko-krzyżackim w średniowieczu*, Gdańsk 1997, s. 107, 108.

⁵ Zob. dokument.

Löben), zwanym Grubym, przybyszem ze Śląska, który stał się ter-
 rigeną dobrzyńskim w wyniku nadania mu wspomnianej wsi przez
 księcia Władysława Opolczyka. Panował on w Dobrzyńskim do
 1392 r. jako lennik Korony i zastawił następnie to terytorium Za-
 konowi Krzyżackiemu, władającemu nim do czerwca 1405 r.⁶ Ob-
 szerne *curriculum vitae* Piotra Lebla zestawili ostatnio Jerzy Sperka,
 nie będziemy zatem go tu przypominać⁷. Wypada jedynie dodać
 pewne informacje dotyczące końcowego okresu życia Lebla, które
 wspomniany badacz, za starszą literaturą przedmiotu⁸, zamknął na
 wzmiance z 1399 r. Oto bowiem Piotr działał jeszcze przez kilka lat
 XV stulecia. Źródła poświadczające tę działalność dokumentują rów-
 nież jego bliskie związki z władającymi wówczas ziemią dobrzyńską
 Krzyżakami. W 1402 r. Lebel był u nich zadłużony na dwadzieścia
 pięć grzywien, na przełomie wiosny i zimy 1405 r. odbył natomiast
 podróż w służbie Zakonu, w wyniku czego krzyżacki wójt bobrown-
 icki (dobrzyński) wypłacił mu diety (*zerunge*) w wysokości trzech
 grzywien pruskich⁹. Dodać jeszcze wypada, że Piotra jako osobę
 przyjazną Zakonowi wspominał jeszcze komtur brodnicki w liście
 do wielkiego mistrza z ok. 1407–1408 r.¹⁰ Wskazane źródła dowodzą

⁶ Z. Guldon, J. Powierski, *Podziały administracyjne Kujaw i ziemi dobrzyńskiej w XIII–XIV wieku*, Warszawa–Poznań 1974, s. 220–225, 231; J. Bieniak, *Kształtowanie się terytorium ziemi dobrzyńskiej w średniowieczu*, ZH, t. LI, 1986, s. 33–38; J. Sperka, *Władysław książę opolski, wieluński, kujawski, dobrzyński, pan Rusi, palatyn Węgier i namiestnik Polski (1326/1330 — 8 lub 18 maja 1401)*, Kraków 2012, s. 132, 133, 187–210.

⁷ J. Sperka, *Otoczenie Władysława Opolczyka w latach 1370–1401. Studium o elicie władzy w relacjach z monarchą*, Katowice 2006, s. 318, 319.

⁸ J. Pakulski, *Wieś i parafia*, s. 17; J. Bieniak, *Kościelna Wieś i jej dziedzice w średniowieczu*, w: *Kościelna Wieś na Kujawach. Studium osadnicze*, red. L. Kajzer, Łódź 1994, s. 70.

⁹ *Das Marienburger Tresslerbuch der Jahre 1399–1409*, hrsg. E. Joachim, Königsberg 1896, s. 207, 348; S. Szybkowski, *Elita ziemi dobrzyńskiej na przełomie XIV i XV wieku. Między zakonem krzyżackim a Królestwem Polskim*, „Średniowiecze Polskie i Powszechne” 2011, t. III (VII), s. 94, 95.

¹⁰ GSPK, XX HA, OBA, nr 27928, źródło to nie ma daty rocznej, jedynie dzien-
 ną (wtorek po św. Pawle), jest jednak w nim wymieniony również poniedziałek po
 św. Pawle (zakładamy, że chodzi tu o święto z 29 czerwca), nie może tu być więc
 mowy o roku 1405, ponieważ 29 czerwca przypadał w nim w poniedziałek (a w liście
 wspomina się o poniedziałku po św. Pawle), ani 1406 (29 czerwca we wtorek), najbar-
 dziej prawdopodobne są zatem lata 1407 (29 czerwca w środę) oraz 1408 (29 czerwca
 w piątek). Za latami 1407 lub 1408 jako datami rocznymi źródła zdaje się przema-
 wiać również jego treść; komtur wspomina w nim o niepewności możliwych dobrzyń-
 skich (*erbaren luthen yn Dobryn*) związanej ze stosunkiem do nich króla Władysława

zatem, że Lebel działał jeszcze tuż przed wybuchem wielkiej wojny z Zakonem (1409), przy czym najpóźniejszym, poświadczającym jego działalność przekazem, mającym pełną datę dzienną i roczną, jest publikowany tu dokument z 15 VI 1407 r.¹¹

Jako posiadacz Wrzeszewa oraz donator łąki w Tadajewie w publikowanym źródle wystąpił Jakub Świnka ze Strzyg (*Jacussius de Wrzeszewo et Strzygi*). Jego krąg rodzinny i działalność zostały także dobrze rozpoznane w literaturze przedmiotu. Był on wnukiem długoletniego kasztelana rypińskiego (1373–1398) Piotra Świnki ze Strzyg (I) i synem stolnika dobrzyńskiego (1393–1401) Piotra Świnki ze Strzyg (II). Sam Jakub w roku 1430 był chorążym większym dobrzyńskim, w latach 1440–1451 sprawował natomiast urząd kasztelana rypińskiego¹². Jego rodzina podczas krzyżackiego zastawu także należała do prokrzyżackiego stronnictwa w dobrzyńskiej wspólnocie ziemskiej. Starszy brat Jakuba, Adam z Zielonej, otrzymał od wielkiego mistrza Konrada von Jungingena nominację na urząd kasztelana rypińskiego, którą sprawował w latach 1402–

Jagielly, co dość dobrze pasuje do politycznej rozprawy wspomnianego monarchy z przywódcą stronnictwa prokrzyżackiego w ziemi dobrzyńskiej Iwanem z Radomina, nad którym pierwszy sąd w Gnieźnie (skazujący go na zwrot królowi niemożliwej do spłacenia sumy 10 tys. florenów) odbył się w końcu maja lub na początku czerwca 1407 r., kolejny zaś, potwierdzający pierwotny wyrok, w czerwcu 1408 r. (S. Szybkowski, *Od pozorów amnestii do politycznego rewanzu. Elita szlachecka ziemi dobrzyńskiej w latach 1405–1409*, w: *A Pomerania ad ultimas terras*, red. J. Sochacki, A. Teterycz-Puzio, Słupsk 2011, s. 448–450).

¹¹ Warto uzupełnić, że Piotr Lebel był rycerzem pasowanym, odnośną tytułaturą w języku niemieckim (*her*) został bowiem określony w księdze podskarbiego Zakonu w 1402 i 1405 r. (*Das Marienburger Tresslerbuch*, s. 207, 348), określenie *strenui ac nobiles viri* przydano również łącznie Piotrowi Leblowi i Jakubowi Śwince w publikowanym tu źródle.

¹² *Urzędnicy kujawscy i dobrzyńscy XII–XV wieku. Spisy* (dalej: Urz. kuj.-dobrz.), opr. J. Bieniak, S. Szybkowski, Kórnik 2014, s. 280, 285, 286, 312; S. Szybkowski, *Kujawska szlachta urzędnicza w późnym średniowieczu (1370–1501)*, Gdańsk 2006, s. 486, 499, 501 — nie zgadzamy się z sugerowanym przez J. Bieniaka (Urz. kuj.-dobrz., s. 285), sprawowaniem urzędu kasztelana rypińskiego już od 1397 r. przez Piotra Świnkę (II), uzasadnienie zob.: S. Szybkowski, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 94, przyp. 27 — B. Możejko, *Ród Świnków*, s. 105–113, 121–125, 135, 139, 213, 225–231; J. Bieniak, *Średniowieczne polskie rody rycerskie. Stan badań, problemy sporne, możliwości i trudności badawcze*, w: *Genealogia. Stan i perspektywy badań nad społeczeństwem Polski średniowiecznej na tle porównawczym*, red. J. Pakulski, J. Wroniszewski, Toruń 2003, s. 64, 65, 69–73; *idem*, *Sadłowo i jego dziedzice w średniowieczu*, w: *Zamek w Sadłowie na ziemi dobrzyńskiej*, red. L. Kajzer, Rypin 2004, s. 36, 38, 39, 47, 50, 58, 59, 73–83, 87, 118, 119.

1405. Po powrocie ziemi dobrzyńskiej pod bezpośrednią kontrolę Korony urząd ten jednak utracił na rzecz nominata Władysława Jagiełły¹³.

Warto przyrzeć się również środowisku arbitrów, którzy dokonali rozgraniczenia Wrzeszewa i Osieka w 1407 r. Według publikowanego tu źródła byli to: Beszel z Zarzeczewa (Czarnego), Mikołaj z Makówca, Ścibor z Ruszkowa, Namięta z Łapinóza, Mikołaj z Księtego i Marcin z Dąbrówki. W przypadku Ścibora z Ruszkowa, Mikołaja z Księtego i Namięty z Łapinóza należy z całą pewnością uznać, że ich bliskie związki z właścicielami Osieka i Wrzeszewa, które zaowocowały podjęciem się przez nich arbitrażu — rozgraniczania — mogły wynikać z sąsiedztwa, ponieważ posiadłości tych arbitrów, podobnie jak rozgraniczane wsi, były położone w powiecie rypińskim. Dobra Namięty graniczyły nawet bezpośrednio z Wrzeszewem i Osiekiem. Miał on zatem najpewniej dobrą wiedzę na temat przebiegu ich granic. Pozostali jednakże posiadali dobrą wiedzę w odleglejszych okolicach ziemi dobrzyńskiej: Beszel w Zarzeczewie w powiecie dobrzyńskim i Czarnem w powiecie lipnowskim¹⁴, Mikołaj z Makówca w powiecie lipnowskim. W tym powiecie znajdowała się również wieś, z której pisał się Marcin z Dąbrówki. Beszla i Mikołaja z Makówca łączyło jednak z Piotrem Leblem i Jakubem Świnką coś innego. Wszyscy oni należeli bowiem do stronnictwa sprzyjającego Krzyżakom podczas posiadania przez nich ziemi dobrzyńskiej w charakterze zastawu (1392–1405). Beszel i Mikołaj sprawowali nawet z nominacji wielkich mistrzów dobrzyńskie urzędy ziemskie. Pierwszy z nich był tamtejszym podsędkiem, drugi natomiast kasztelanem słońskim. Obaj również utracili je po powrocie Dobrzyńskiego pod władzę Władysława Jagiełły w czerwcu 1405 r.¹⁵ Nie byli to jednak najprawdopodobniej jedyni arbitrzy, których można posądzać o przyjazne nastawienie do Zakonu. Do ugrupowania filokrzyżackiego wewnątrz szlachty dobrzyńskiej należał podczas zastawu zapewne Ścibor z Ruszkowa, skoro wielki mistrz udzielił mu w 1405 r.

¹³ Urz. kuj.-dobrz., s. 285, 286; S. Szybkowski, *Kujawska*, s. 501; *idem*, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 92–94, 114, 115.

¹⁴ J. Bieniak, *Elita ziemi dobrzyńskiej w późnym średniowieczu i jej majątki*, w: *Stolica i region. Włocławek i jego dzieje na tle przemian Kujaw i ziemi dobrzyńskiej*, red. O. Krut-Horonziak, L. Kajzer, Włocławek 1995, s. 36.

¹⁵ Urz. kuj.-dobrz., s. 274, 290, 306, 314; S. Szybkowski, *Kujawska*, s. 495, 496, 503; *idem*, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 94.

wysokiej pożyczki w wysokości dwustu grzywien, którą spłacał on jeszcze w 1408 r.¹⁶ Brak natomiast świadectw poświadczających bliższe kontakty między Zakonem a Namietą z Łapinóza z lat 1392–1405. Wydaje się jednak, że także jego należy uznać za osobę przyjazną Zakonowi. Przekonuje o tym fakt, że podczas okupacji ziemi dobrzyńskiej przez Zakon podczas wielkiej wojny 1409–1411 świadcował on na wystawionym ziemianom dobrzyńskim w październiku 1409 r. przez wielkiego mistrza Ulryka von Jungingena przywileju prawa chełmińskiego¹⁷. Za potencjalnych członków grupy pokrzyżackiej wypadła uznać również Mikołaja z Księtego i Marcina z Dąbrówki, byli bowiem oni przedstawicielami dobrzyńskiej linii rodu Ogonów, którego seniorzy, kasztelan dobrzyński Andrzej z Woli i Radzików oraz tamtejszy sędzia Trojan z Ostrowitego, należeli do przywódców tego partykularnego stronnictwa¹⁸.

¹⁶ S. Szybkowski, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 108. Także Ścibora jako osobę przyjazną Krzyżakom wspomina komtur brodnicki we wspomnianym wyżej swoim liście do wielkiego mistrza z ok. 1407–1408 r. (GSPK, XX HA, OBA, nr 27928).

¹⁷ S. Szybkowski, *Świadkowie przywileju wielkiego mistrza Ulryka von Jungingena z 28 X 1409 roku. Z badań nad prokrzyżacką orientacją wśród szlachty dobrzyńskiej w okresie wojny 1409–1411*, ZH, t. LXXV, 2010, z. 2, s. 31, 32.

¹⁸ S. Szybkowski, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 93, 94. Nasze przypuszczenie w przypadku Mikołaja z Księtego wzmacnia dodatkowo list komtura brodnickiego z ok. 1407–1408 r., gdzie także o nim wspomniano w kontekście jego dawniejszych przyjaznych związków z Zakonem (GSPK, XX HA, OBA, nr 27928). Przynależność rodowa Mikołaja i Marcina zob.: J. Bieniak, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 37; *idem*, *Radziki (Radzikowo) i ich dziedzice w średniowieczu*, w: *Zamek w Radzikach Dużych na ziemi dobrzyńskiej*, red. L. Kajzer, Rypin 2009, s. 24, 33, 50. Za przedwczesny należy natomiast uznać wniosek J. Bieniaka (*Radziki*, s. 33) dotyczący braterstwa łączącego Mikołaja z Dąbrówki ze stolnikiem dobrzyńskim Andrzejem „z Lubina” i tamtejszym podstolim, a potem sędzią Dobiesławem z Umienia; przeciw niemu wyraziście wskazuje zupełny brak świadectw źródłowych o związkach majątkowych Marcina z kluczem umieńskim w ziemi łęczyckiej, które istnieją w przypadku Dobiesława. W 1329 r. jako posiadaczy Lubina, Woli, Dąbrówki i Murzynowa wspomniano istotnie przodka Umieńskich i Lubińskich, kasztelana dobrzyńskiego Piotra Ogona, ale równocześnie jego braci: wojewodę łęczyckiego Pawła, podkomorzego sieradzkiego Marcina i chorążego sieradzkiego Jakuba (*idem*, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 33; *idem*, *Radziki*, s. 31). W późniejszych podziałach majątkowych Dąbrówka mogła zatem przypaść potomstwu jednego z trzech ostatnich, a nie Piotra. Być może Marcin był właśnie potomkiem podkomorzego łęczyckiego, na co wskazywałoby jego imię, choć jest to bardzo wątpliwa podstawa i wniosku tego nie można uznać za pewny. Marcin z Dąbrówki w późniejszym okresie otrzymał z nominacji króla Władysława Jagiełły urząd miecznika dobrzyńskiego, który sprawował w latach 1411–1426 (Urz. kuj.-dobrz., s. 266, 303; S. Szybkowski, *Kujawska*, s. 491).

Nasze badania dotyczące środowiska arbitrów-jednaczy, którzy rozgraniczyli Osiek i Wrzeszewo, ukazują nam zatem dodatkową wartość publikowanego tu źródła. Informacje w nim zawarte można bowiem odnieść nie tylko do mikroregionalnych dziejów wspomnianych wsi, ale również do partykularnej historii społeczno-politycznej całej ziemi dobrzyńskiej. Wchodzenie w skład wspomnianej wyżej grupy osób, które z mniejszym lub większym prawdopodobieństwem można zaliczyć do stronnictwa prokrzyżackiego w ziemi dobrzyńskiej, w połączeniu z tym, że do tego ugrupowania należeli posiadacze rozgraniczanych wsi, pozwala uznać, że koteria owa zachowywała względną spistość jeszcze w 1407 r. Jej członkowie najwyraźniej nadal odczuwali łączącą ich więź, udzielając sobie wzajemnie przysług prawnych. Działo się tak pomimo stopniowo nasilających się od 1405 r. represji, kierowanych przeciwko niektórym jej członkom przez króla Władysława Jagiełłę¹⁹.

Warta omówienia wydaje się również lista świadków publikowanego dokumentu. Odzwierciedla ona bowiem również ówczesny obraz dobrzyńskiej elity ziemskiej. Przeważają w niej osoby, które na dobrzyńskie urzędy uzyskały nominację od króla Władysława Jagiełły już po odzyskaniu przez Koronę ziemi dobrzyńskiej. Na pierwszym miejscu umieszczony został starosta dobrzyński, Małopolanin z pochodzenia, Warcisław z Gotartowic herbu Lis, sprawujący ten urząd w latach 1406–1409²⁰. Za nim umieszczono natomiast kasztelana dobrzyńskiego, nominowanego przez Jagiełłę zapewne jeszcze w 1405 r., Piotra Karwacjana z Radomina i Włoszczowej. Należy go zaliczyć do osób, które przez cały okres zastawu krzyżackiego były związane z polskim monarchą. Przy czym Piotr służył dla Jagiełły wybrał jeszcze przed 1391/1392 r., co zaowocowało pozyskaniem przez niego dóbr w Małopolsce. Warto przy tym wskazać, że wybrał on odmienną drogę od swojego ojca, marszałka dobrzyńskiego Iwana z Radomina, i swoich braci, którzy w latach 1392–1405 należeli do przywódców frakcji prokrzyżackiej²¹. Nagrodą za wierność Koronie była również nominacja na urząd cześnika dobrzyńskiego dla kolejnego świadka, Jana Kretkowskiego (I) herbu Dołęga. Była to

¹⁹ O nich S. Szybkowski, *Od pozorów, passim*.

²⁰ Urz. kuj.-dobrz., s. 294, 303; J. Bieniak, *Kształtowanie*, s. 38, 39.

²¹ Był również pierwszym królewskim starostą dobrzyńskim po wykupie (1405–1406), zob. Urz. kuj.-dobrz., s. 293, 294; J. Bieniak, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 52–55; S. Szybkowski, *Kujawska*, s. 489; *idem*, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 91–93; *idem*, *Od pozorów*, s. 442, 444–448.

konsekwencja politycznego wyboru seniora dobrzyńskiej linii tego clenodium, sędziego dobrzyńskiego Andrzeja Słupa (jednego z wystawców interesującego nas źródła), który po opanowaniu Dobrzyńskiego przez Zakon wybrał wierność królowi Jagielle, co zmusiło go do emigracji na ziemię bezpośrednio podległe jego władzy²².

Obok przedstawicieli stronnictwa prokrólewskiego w testacji widzimy również reprezentantów frakcji przeciwnej. Pierwszym z nich był łowczy dobrzyński Mikołaj z Radomina, syn marszałka Iwana i brat kasztelana Piotra. Jego obecność w ziemi dobrzyńskiej potrwiała jednak jeszcze tylko niecały rok. W roku następnym bowiem w wyniku represji, które dotknęły jego ojca ze strony Władysława Jagiełły, musiał uciekać wraz z nim do krzyżackich Prus, a do rodzinnej ziemi powrócił dopiero po 1413 r.²³

Nieco inne były losy kolejnego testatora z tego samego stronnictwa co Mikołaj z Radomina — stolnika dobrzyńskiego Andrzeja Rasza, któremu w publikowanym przez nas źródle przydano przydomek posesjonatyczny „ze Starorypina” (*de Antiqua Rypin*)²⁴. Wprawdzie także on w latach 1391/1392–1405 należał zapewne do ugrupowania filokrzyżackiego wśród dobrzyńskiej szlachty, o czym wyraziście przekonuje to, że nominację na stolnikostwo dobrzyńskie otrzymał od wielkiego mistrza Konrada von Jungingena²⁵. Dodajmy jeszcze, że

²² Urz. kuj.-dobrz., s. 258; J. Bieniak, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 38; S. Szybkowski, *Kujawska*, s. 487; *idem*, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 96, 97, 109–112.

²³ J. Bieniak, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 52–55; S. Szybkowski, *Krzyżacka okupacja terytoriów koronnych*, w: S. Józwiak, K. Kwiatkowski, A. Szweda, S. Szybkowski, *Wojna Polski i Litwy z zakonem krzyżackim w latach 1409–1411*, Malbork 2010, s. 170–171; *idem*, *Krzyżacy i ich dobrzyńscy poplecznicy w latach 1405–1413. Z badań nad polsko-pruskimi związkami transgranicznymi na początku XV wieku*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” 2010, nr 3, *passim*; *idem*, *Od pozorów*, *passim*.

²⁴ W literaturze przyjęło się uważać stolnika Andrzeja za przedstawiciela rodziny herbu Ogon dziedziczącej w dobrzyńskim Lubinie i Umieniu w ziemi łeczyckiej, przodka Chodeckich, co wynikało z przypuszczenia J. Bieniaka (J. Bieniak, *Od wójtów Rypina do rodu szlacheckiego. Starorypińscy w XIV i XV stuleciu*, w: *Rypin. Szkice z dziejów miasta*, red. M. Krajewski, Rypin 1994, s. 39; *idem*, *Radziki*, s. 31–33, 47, 50 i tab. 2; zob. też Urz. kuj.-dobrz., s. 280). Przesłanki i szeroką argumentację przemawiającą za identyfikacją stolnika Andrzeja z Andrzejem Raszem ze Starorypina przedstawiam w osobnym artykule (S. Szybkowski, *Pochodzenie Chodeckich herbu Ogon*), złożonym do druku w „Średniowieczu Polskim i Powszechnym”, przy czym dużą wagę ma dla mnie fakt, że w publikowanym tu źródle stolnik Andrzej został określony przydomkiem posesjonatycznym urobionym od Starorypina, choć królewski zapis na części monarszej tej wsi otrzymał dopiero w 1411 r.

²⁵ Urz. kuj.-dobrz., s. 280, 281; S. Szybkowski, *Kujawska*, s. 499; *idem*, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 94. Także on w liście komtura brodnickiego z ok. 1407–1408 r. został

jego młodszy brat Jan Rasz był dinerem wielkiego mistrza Konrada von Jungingena, a następnie jego brata i następcy Ulryka. Stałość w wierności Zakonowi młodszy Rasz okazał również podczas wojny z lat 1409–1411, za co został ukarany przez Władysława Jagiełłę zakazem powrotu do dóbr w ziemi dobrzyńskiej (co sprzeciwiało się postanowieniem pierwszego pokoju toruńskiego)²⁶. Tymczasem wydaje się, że poglądy jego starszego brata zaczęły od 1405 r. stopniowo ewoluować, czemu sprzyjało niewątpliwie to, że nie widać, aby król zastosował wobec niego jakiegokolwiek represje. W okresie wspomnianego konfliktu stolnik Andrzej Rasz ostatecznie opowiedział się bowiem po stronie polskiej (nie wiemy jednak dokładnie kiedy). Przekonuje o tym fakt, że otrzymał w 1411 r. od Jagiełły zapis na monarszej części Starorypina, przy czym odnośny dokument wspomina o zasługach poniesionych przez stolnika dla sprawy króla, co mogło być związane tylko z świeżo zakończonym konfliktem²⁷.

Ostatnią osobą wymienioną w testacji był niesprawujący urzędów szlachec Mikołaj z Głodowa w powiecie lipnowskim. Ze względu na to, że jego działalność przed i po 1407 r. nie jest oświetlona żadnymi znanymi na źródłami, nie potrafimy ustalić jego roli, znaczenia i powiązań w ówczesnej dobrzyńskiej wspólnocie ziemskiej.

---

wspomniany w kontekście osób przyjaznych Krzyżakom (GSPK, XX HA, OBA, nr 27928).

²⁶ M. Pelech, *Der verlorene Ordensfoliant 5 (früher Hochmeister-Registrant II) des Hist. Sttatsarchiv Königsberg mit Regesten (nach Rudolf Philippi und Erich Joachim)*, *Beiträge zur Geschichte des Deutschen Ordens*, Bd. I, Marburg 1986, nr 12; J. Bieniak, *Od wójtów*, s. 55–58; *idem*, *Radziki*, s. 40; S. Szybkowski, *Krzyżacka okupacja*, s. 170, 173, 222, 314.

²⁷ KDP, t. II/2, nr 354; J. Bieniak, *Od wójtów*, s. 39. Nie można wykluczyć, że chodziło tu o część Starorypina, którą król Władysław skonfiskował za niewierność bratu Andrzeja Janowi Raszowi.

DOKUMENT

Rypin, 15 VI 1407

Sędzia ziemski dobrzyński Andrzej [Słup] z Cebryszewa [i Wierzbicka] oraz tamtejszy podsędek Mikołaj ze Złotopola potwierdzają ugodę graniczną między Piotrem [Leblem] z Osieka a Jakubem [Swinką] ze Strzygi i Wrzeszewa. Rozgraniczenie między posiadłościami wspomnianych w Osieku, Tadajewie i Wrzeszewie zostało dokonane przez arbitrów w osobach: Beszla z Zarzeczewa, Mikołaja z Makówca, Ścibora z Ruszkowa, Namięty z Łapinoża, Mikołaja z Księżego i Marcina z Dąbrówki. Przestrzeganie ugody przez strony zostało umocnione wadium w wysokości 200 kop groszy praskich. Strona, którą ją złamie, zapłaci 100 kop groszy praskich stronie jej przestrzegającej lub spadkobiercom tejże, a drugie 100 kop groszy praskich przypadnie arbitrom lub ich spadkobiercom.

Oryg.: Brak.

Kop.: 1. AP Gdańsk, 1000.4, s. 3, 4; 2. AP Gdańsk, 1000.4, s. 5–8 (karty przetarte na zagięciach); 3. AP Gdańsk, 1000.4, s. 9–11 (karty silnie przetarte na zgięciach i podklejone, częściowo nieczytelne). Kop. dokumentu pochodzą z podworskiego archiwum Sierakowskich, wszystkie są urzędowym (uwierzytelnionym stosowną pieczęcią i podpisami) odpisem oblaty wciągniętej do ksiąg grodzkich bobrownickich 17 IX 1662 r. przez Seweryna Żelskiego, nie przedstawił on jednak oryg. dokumentu, ale jego odpis z ksiąg ziemskich rypińskich. Wszystkie kop. powstały po 1662 r., a przed trzecim rozbiorem Polski. O przyczynach ich odłożenia w archiwum dworskim informuje interesująca notatka sporządzona pismem z pierwszej połowy XIX w. (AP Gdańsk, 1000.4, s. 1) informująca o zawartości składki: „Cztery ekstrakty dawniejsze nadpsute znanej transakcji granicznej Petrus de Osiek et Jacussius de Strzygi z r. 1407, między Strzygami i Wrzeszewem z iedney a Osiekiem z drugiey strony”, następnie poniżej inną ręką: „Do sprawy granicznej w r. 1829 rozpoczętej jest wyięty nowy egzemplarz i w aktach właściwych znajduje się, a zatem tetu jako nie potrzebne odkładają się i niech leżą na pamiętkę”. Pozostały zatem trzy starsze kop., a egzemplarz najlepiej zachowany został ze składki usunięty. Odczyt operamy na

kop. 2, która wydaje nam się najstarsza, podajemy jednak odmiany (głównie nazw miejscowych i osobowych) z kop. 1 i 3.

Uwaga: Tekst dokumentu wydany według zasad zawartych w A. Wolff, *Projekt instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI wieku*, SŻ, t. I, 1957.

Nos Andreas de Czebrzyszewo^{a1} iudex et Nicolaus de Złotopole^{b2} [s] subjudex Dobrinenses omnibus et singulis presentibus et futuris ad quos presentes publice profiteamur, quod venientes ad iudicium illustrissimi principis et domini nostri, domini Vladislai Dei gratia regis Poloniae et Dobrinensis terrarum, ad nostram nostrorumque assessorum presentiam strenui ac nobiles viri, domini Petrus de Osiek³ parte ab una et Jacussius de Wrzeszewo^c et Strzygi⁴ haeredes parte ab altera, non compulsi nec coacti sed ipsorum libera et spontanea voluntate concordiam et amicabilem compositionem limitationis granicierum [s] inter hereditates Osiek⁵, Tadaiewo^{d6}, Wrzozowo^{e7} et pro omnibus aquis predictarum haereditatum, inter ipsos et ipsorum molendina per arbitros infrascriptos, dominos: Geslonem^f de Zarzeczewo⁸, Nicolaum^g [s. 6] de Makowcz⁹ et Stiborium^h de Roskowo¹⁰, Namathamⁱ de Lapinoz^{j11}, Nicolaum de Kathanim^{k12} et Martinum de Dąmbrowka^{l13} haeredes perpetuo factam recognoverunt fore talem: granicies incipiendo ab insula alias ad o s t r o w a^m hereditatis Tadaiewo ipsis magnifici Jacussii de Strzygi ex attestazione alias s w i a d e c t w a seniorum hominum idoneorum et bene probatorum, quam recepimus et fecimus usque ad rivulum antiqui fluvii dicti Rypienicaⁿ¹⁴, qui fluvius recte circa haereditates ex una parte et ex altera parte Wrzozowo^o meatum suum habet usque ad granicies haereditatis Lapinoz^{p15}, taliter fecimus et limitavimus, praefati strenui et nobiles domini Petrus de Osiek parte ab una et Jacussius de Strzygi et Wrzozowo^r haeredes parte ab altera ac eorum legitimi successores perpetuis temporibus habebunt firmiter et inviolabiliter tenebunt, videlicet ipse nobilis Petrus de Osiek medietatem fluvii antiqui Rypienica^s partem suae haereditatis Osiek et ipse magnificus Jacussius^t de Strzygi aliam medietatem dicti fluvii antiqui Rypienica^u cum omnibus pratis ad partem haereditatis suae Wrzozowo^v, quam habebit et possidebit, excepto prato, quod in haereditate Tadaiewo^w ipse dominus Jacussius^x in perpetuum propter salutem animae suae et suorum antecessorum plebano in Osiek assignavit et dedit, pro quo missa debet legi singulis sabbathicis diebus de Beata Virgine Maria, ad quod pratum ipse dominus

Petrus de Osiek nec sui successores nullam proprietatem habebit, amboque domini Petrus de Osiek et Jacussius^y de Strzygi praedictas granicies [s] possidebunt perpetuis temporibus usque ad granicies [s] haereditatis Lapinoz^z, tertia medietas aquae ipsius fluvii Rypiennica^{aa} et medietas omnium aliarum, quae jacent super molendina in Wrzosowo^{bb} et in Osiek ceduntque seu habent meatum in praedictam aquam Rypiennica^{cc}, videlicet medietas apud congregatae ire in perpetuum super molendinum praedicti domini Petri in Osiek et alia medietas aquae congregatae Rypiennica^{dd} habet in perpetuum transire super molendinum praedicti domini Jacussii^{ee} in Wrzeszewo^{ff} ex quo ista aqua, quae vadit a molendino de Magna Długie¹⁶ [s] vulgo dictum Omemriki^{gg} 17, quam aquam predictus dominus Jacussius^{hh} per propriam haereditatem fodit et duxit ad proprium molendinum in Wrzeszewoⁱⁱ et istam aquam predictus dominus Jacussius^{jj} et ipsius successores haeredes in Wrzeszewo^{kk} debebunt^{ll} in perpetuum servare pro proprio molendino in Wrzeszewo^{mm} sine impedimento predicti domini Petri et ipsius successorum in Osiek haeredum, quam quidem limitationem granicierum et aquarum concordiamque et amicabilem compositionem per predictos dominos arbitros facto predicti domini Petrus in Osiek et Jacussiusⁿⁿ in Wrzeszewo^{oo} haeredes cum ipsorum legitimis successoribus in perpetuum tenere et inviolabiliter observare promiserunt sub vadio seu poena vallata ducentarum sexagenarum grossorum latorum Pragensium, taliter tamen si aliqua pars predictam limitationem granicierum [s] seu aquae ad molendina ordinationem vel concordiam amicabilemque compositionem predictorum arbitrorum servare renuerit vel noluerit, parti concordiam servanti et tenere volenti predicti vadii seu poenae vallatae medietatem, puta centum sexagenarum grossorum latorum Pragensium, et ipsius successores^{pp} solvere sit adstricta et tenetur et reliquam medietatem, puta centum sexagenarum grossorum latorum Pragensium, predictis solvere^{rr} [s. 7] tenebitur arbitris et eorum successoribus, omnium contradictione procul remota. In cujus rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum in Rypin, feria quinta in crastino beatorum Vitti [s] et Modesti Martyrum, sub anno Domini millesimo quadringentesimo septimo, praesentibus nobiles viris, dominis Venceslao de Gotartowice capitaneo¹⁸, Petrasik^{ss} [s] de Włoszczewa^{tt} [s] Dobrinensi castellano¹⁹, Joanne de Czetkowo^{uu} [s] *pincerna*²⁰, Nicolao de Radomino venatore²¹, Andrea de Antiqua Rypin dapifero²² Dobrinensibus, Nicolao de Głodowo^{vv}²³ haeredibus et aliis fide dignis.

- ^a Kop. 3: Cebryszewo.
^b Kop. 3: Zlotopole.
^c Kop. 1: Wroszewo, kop. 3: Wrzosowo.
^d Kop. 3: Tadaiewo.
^e Kop. 3: Wrzosowo.
^f Kop. 1: Gislonek.
^g Powtórzone na s. 6.
^h Kop. 1: Stiburium, kop. 2: Sciborium.
ⁱ Kop. 1: Namaslum, kop. 3: Namothum.
^j Kop. 1: Lapinoż.
^k Kop. 1: Kanthanni, kop. 3: Kenthanni.
^l Kop. 1: Dąbrowo.
^m Kop. 1: ostrowu.
ⁿ Kop. 1: Rypiennica, kop. 3: Ripinnica.
^o Kop. 1: Wrzeszewo, kop. 3: Wrzosowo.
^p Kop. 3: Lapinosz.
^r Kop. 1: Wrzoszewo, kop. 3: Wrzosowo.
^s Kop. 3: Ripinnica.
^t Kop. 1: Jaccussius.
^u Kop. 1: Rypinnica, kop. 3: Ripinnica.
^v Kop. 1: Wroszewo, kop. 3: Wrzosowo.
^w Kop. 3: Tadaiewo.
^x Kop. 1: Jaccussius.
^y Kop. 1: Jaccussius.
^z Kop. 1: Lapinoż.
^{aa} Kop. 1: Rypinnica, kop. 3: Ripinnica.
^{bb} Kop. 1: Wrzeszewo, kop. 3: Wrzosowo.
^{cc} Kop. 1: Rypinnica, kop. 3: Ripinnica.
^{dd} Kop. 1: Rypinnica, kop. 3: Ripinnica.
^{ee} Kop. 1: Jaccussii.
^{ff} Kop. 1 i 3: Wrzeszewo.
^{gg} Kop. 1: Omęmsicki, kop. 3: Omemriky.
^{hh} Kop. 1: Jaccussius.
ⁱⁱ Kop. 1: Wrzoszewo, kop. 3: Wrzeszewo.
^{jj} Kop. 1: Jaccussius.
^{kk} Kop. 1: Wrzeszewo, kop. 3: Wrzeszewo.
^{ll} Kop. 1: habebunt.
^{mm} Kop. 1: Wrzeszewo, kop. 3: Wrzeszewo.
ⁿⁿ Kop. 1: Jaccussius.
^{oo} Kop. 3: Wrzosowo.
^{pp} Kop. 3: successoribus.
^{rr} Powtórzone na s. 7.
^{ss} Kop. 1: Petrasiki.
^{tt} Kop. 1: Włoszczewa, kop. 3: Włoszczewa.
^{uu} Kop. 1 i 3: Cetkowo.
^{vv} Kop. 1 i 3: Głodowo.

¹ Andrzej Słup z Wierzbicka i Cebryszewa herbu Dołęga, sędzia ziemski dobrzyński 1364–1413, z przerwą na okresy krzyżackiego zastawu w latach 1392–1405 oraz zakonnej okupacji 1409–1410, które spędził na terenach podległych bezpośredniej władzy królewskiej, starosta łączycy 1392, tenutariusz Szadkowski 1410 (*Urzędnicy łączycy, sieradzcy i wieluńscy XIII–XV wieku*, opr. J. Bieniak, A. Szymczakowa, Wrocław 1985, s. 87, 189; *Urz. kuj.-dobrz.*, s. 277, 314; J. Bieniak, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 38; S. Szybkowski, *Kujawska*, s. 497).

² Mikołaj ze Złotopola herbu Laska, podsędek dobrzyński 1390–1416, z przerwą na okresy krzyżackiego zastawu w latach 1392–1405 oraz zakonnej okupacji 1409–1410, które spędził na terenach podległych bezpośredniej władzy królewskiej (*Urz. kuj.-dobrz.*, s. 274, 315; S. Szybkowski, *Kujawska*, s. 495).

³ Piotr Lebel z Osieka herbu Lebel (zwany Grubym), burgrabia zamku biskupów włocławskich w Raciążku 1391, zm. po 1407/1408 (J. Sperka, *Otoczenie*, s. 318–321, i tekst główny).

⁴ Jakub Świnka ze Strzyg herbu Świnka, chorąży większy dobrzyński 1430, kasztelan rypiński 1430–1451 (*Urz. kuj.-dobrz.*, s. 255, 286, 312; S. Szybkowski, *Kujawska*, s. 486, 501).

⁵ Osiek, wieś, obecnie gmina loco, powiat Brodnica, województwo kujawsko-pomorskie.

⁶ Tadajewo, wieś obecnie gmina Osiek, powiat Brodnica, województwo kujawsko-pomorskie.

⁷ Wrzeszewo, wieś, obecnie gmina Osiek, powiat Brodnica, województwo kujawsko-pomorskie.

⁸ Beszel z Zarzeczewa i Czarnego, podsędek dobrzyński z nominacji wielkiego mistrza Konrada von Jungingena 1400–1402, w 1405 usunięty z urzędu, zm. po 1413 (*Urz. kuj.-dobrz.*, s. 274, 314; S. Szybkowski, *Kujawska*, s. 495, 496).

⁹ Mikołaj z Makówca, kasztelan słoński z nominacji wielkiego mistrza Konrada von Jungingena 1400–1401, w 1405 usunięty z urzędu, zm. po 1413 (*Urz. kuj.-dobrz.*, s. 290, 306; S. Szybkowski, *Kujawska*, s. 503; *idem*, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 97).

¹⁰ Ścibor z Ruszkowa herbu Ostoja (Mościc) (?), zm. po 1408 (S. Szybkowski, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 108, 109).

¹¹ Namięta z Łapinoża herbu Zagroba, zm. po 1434 (S. Szybkowski, *Świadkowie przywileju*, s. 31, 32).

¹² Mikołaj z Księtego, rycerz pasowany, wyst. 1403–1414 (GSPK, XX. HA, OF 3, s. 131; Lites, t. II, s. 44–47, 115, 128, 144, 194; W. Sieradzan, *Świadomość historyczna świadków w procesach polsko-krzyżackich w XIV i XV wieku*, Toruń 1993, s. 200).

¹³ Marcin z Dąbrówki herbu Ogon (?), miecznik dobrzyński 1411–1426 (*Urz. kuj.-dobrz.*, s. 266, 303; S. Szybkowski, *Kujawska*, s. 491; J. Bieniak, *Radziki (Radzikowo) i ich dziedzice w średniowieczu*, w: *Zamek w Radzikach Dużych na ziemi dobrzyńskiej*, red. L. Kajzer, Rypin 2009, s. 33).

¹⁴ Rypienica, rzeka, lewy dopływ Drwęcy.

¹⁵ Łapinóż, wieś, obecnie gmina Osiek, powiat Brodnica, województwo kujawsko-pomorskie.

¹⁶ Długie, wieś, obecnie gmina Wapielsk, powiat Rypin, województwo kujawsko-pomorskie.

¹⁷ Niezidentyfikowany młyn, położony na terenie wsi Długie.

¹⁸ Wacław z Gotartowic i Groszkowa, herbu Lis, starosta sieradzki 1403–1405, starosta dobrzyński 1406–1409, kasztelan żarnowski 1405–1411 (*Urzędnicy łączycy*,

sieradzcy i wieluńscy, s. 137, 167; Urz. mp., s. 332; 263–264; Urz. kuj.-dobrz., s. 294, 303; J. Bieniak, *Kształtowanie*, s. 38, 39).

¹⁹ Piotr z Radomina i Włoszczowej herbu Pierzchała, kasztelan dobrzyński 1406–1414, starosta dobrzyński 1405–1406, starosta podolski 1407 (*Urzednicy podolscy XIV–XVIII wieku. Spisy*, opr. E. Janas, W. Kłaczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka, Kórnik 1998, s. 117, 228; Urz. kuj.-dobrz., s. 261, 293, 294, 314; J. Bieniak, *Kształtowanie*, s. 37, 38; *idem*, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 52–54).

²⁰ Jan Kretkowski (starszy) herbu Dołęga, cześnik dobrzyński 1406–1415, kasztelan rypiński 1418–1428, kasztelan dobrzyński 1429–1433, tenutariusz nieszawski 1423–1424, starosta inowrocławski 1424–1426, starosta radomski 1432–1433 (Urz. mp., s. 300; Urz. kuj.-dobrz., s. 142, 224, 225, 261, 258, 305; J. Bieniak, *Elita ziemi dobrzyńskiej*, s. 38, 39; S. Szybkowski, *Kujawska*, s. 487, 489, 501; *idem*, *Starostwo i starostowie inowrocławscy w latach 1364–1501. Zarys problematyki*, ZK, t. XX, 2007, s. 24).

²¹ Mikołaj z Radomina herbu Pierzchała, łowczy dobrzyński 1406–1415 (Urz. kuj.-dobrz., s. 264, 314; S. Szybkowski, *Kujawska*, s. 490).

²² Andrzej Rasz ze Starorypina herbu własnego, stolnik dobrzyński 1402–1414 (Urz. kuj.-dobrz., s. 280, 281, 306; S. Szybkowski, *Kujawska*, s. 499; zob. też tekst główny).

²³ Mikołaj z Głodowa (obecnie gmina i powiat Lipno, województwo kujawsko-pomorskie), bliżej nieznany.

Document of Dobrzyń Land Court of 15 June 1407 on the Boundary between Osiek and Wrzeszewo

Abstract

The published document is known to the older literature on the subject, but through a nineteenth-century popularizing article, and this fact alone justifies its full edition. It was issued by the land court of Dobrzyń Land on the redrawing of the boundary between two villages in the county of Rypin: the village of Osiek belonging to Piotr Lebel, and the village of Wrzeszewo belonging to Jakub Świnka of Strzygi. Apart from valuable data on the boundary between the villages, the document informs us about a social and political situation in Dobrzyń Land two years after it was bought back from the Teutonic Knights by King Władysław (Ladislaus) Jagiello in June 1405. An analysis of the group of arbiters who set the boundary between Wrzeszewo and Osiek and a comparison of its result with the list of owners of these villages reveals that the pro-Teutonic party among the Dobrzyń nobility which formed during the Teutonic

rule in 1391/1392–1405 maintained its relative internal unity, for its members did mutual legal favors (such as playing the role of arbiter fixing the boundary between villages). A personal analysis of the list of witnesses, on the other hand, indicates an advantage among the Dobrzyń officials of persons that could be associated with the supporters of the Crown in 1391/1392–1405. But there are also two representatives of the pro-Teutonic party, with one of them forced by royal reprisals to leave for Teutonic Prussia a year later.